

<https://doi.org/10.37919/0201-419X-2021.94.10>
УДК 811.161.2:801.6-047.37

СТРУКТУРА І ДИНАМІКА РИМОВОГО ПОЛЯ «МІСТО»

МОВЧУН

Larysa

Лариса Вікторівна,

MOVCHUN,

кандидат філологічних наук,
старший науковий співробітник
відділу лексикології, лексикографії
та структурно-математичної
лінгвістики Інституту української
мови НАН України;
вул. Грушевського, 4,
Київ, 01001;
e-mail: lesia_mova@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5155-2583>

PhD in Philology, Senior Researcher
of the Department of Lexicology,
Lexicography and Structural and
Mathematical Linguistics, Institute
of Ukrainian Language of National
Academy of Sciences of Ukraine,
4 Hrushevskyi St., Kyiv 01001, Ukraine;
e-mail: lesia_mova@ukr.net

Стаття присвячена дослідженню структури римового поля МІСТО. Окреслено його мікрополя та проаналізовано їх лексичний склад, визначено римові кліше, що становлять ядро римового поля. Описано поетичні рими в ракурсі динамічних процесів, що відбуваються у відповідних мікрополях. Простежено особливості авторського римостилю українських поетів ХХ – початку ХХІ ст. у вживанні урбаністичних рим. Акцентовано на властивості деяких рим бути маркерами певної епохи.

Ключові слова: поетична мова, рима, римове поле, римове кліше, римостиль.

Простір міста – це складна семіотична система. Його поетичне, зокрема римове, осмислення (перекодування вербальними знаками), попри безумовну індивідуальність мовно-художнього вираження, має загальні закономірності, які можна простежити в римолексичній сполучуваності слів.

Хронологічний зріз мови літературних римованих текстів ХХ – початку ХХІ століття уможливує не лише докладний аналіз структури римового поля МІСТО, а й вивчення динамічних процесів у ньому.

Поняття «римове поле» уведено для більш ефективного дослідження реальних римових зв'язків між словами. На протипотенційним, закладеним у самій формальній структурі

слова (наявність римеми – кінцевої частини слова, що містить наголошений голосний, і римового ядра – наголошеного голосного із суміжними приголосними), реальні римові зв'язки є вибірковими, обмеженими семантично. Така зона накладання формального звукового поля рими (тобто співзвуч різного ступеня подібності [детальніше див.: Жовтис 2013: 68]) і семантичного поля слів, що утворюють риму, і є римовим полем [Мовчун 2020: 221–225].

Джерела формування римового поля МІСТО – це різні за жанром і тематикою тексти, які фіксують рими на позначення міських образів. Нерідко їх відтворення є не самоціллю, а лише імпульсом до філософсько-ліричних рефлексій, проходячи крізь текст пунктиром.

Римове поле МІСТО складається з з мікрополів: «міський простір» (структура простору, індивідуальні найменування – урбаноніми), «будівлі та установи», «урбаністичні об'єкти і матеріали», «міський транспорт».

Римове мікрополе «міський простір». Тематичну групу «структура простору» формують номінації *авеню* (2), *аеродром*, *алея* (3), *базар* (11), *бульвар* (9), *вулиця* (23), *двір* (11), *завулок*, *зупинка*, *квартал* (8), *майдан* (9), *околиця*, *парк* (8), *передмістя* (6), *перехід* (2), *перон* (4), *підвороття*, *площа* (14), *привіз*, *провулок* (3), *проспект*, *ринок* (2), *ріг*, *сад* (6), *сквер* (9), *узвіз* (2).

У текстах римуються назви куточків міста, що завдяки звуковому повтору стають суголосними авторським емоціям: *Ридатиму з вітрами в підворотті, / хай боляче, аби лишень інакше. / Я хочу знов тобою захворіти* (Н. Пішаківська). Іноді сам повтор є ігровою самоціллю, елементом суто звукового образу: *Вірш, мов конспект по теорії спектру, / Скептик-аскет в перспективі проспекту* (О. Ірванець).

Щодо римоніма *вулиця* типовими є його сполучення з дієсловами: *в'юниться – вулиці, вулиці – роззулися, вулиця – забудеться, вулиць – розминулись, не перетнулись – вулиць, повернулась – вулиць*. Клішованість рим *вулиця – щулиться* (М. Йогансен, М. Семенко, В. Сосюра), *вулиця – кулиться* (В. Довжик), *вулиця – тулиться* (Є. Плужник, Є. Маланюк, М. Семенко, Ю. Бережко-Камінська) зумовлена не лише звуковою точністю, а й образністю на основі спільної семи 'стискатися' (кулитися «сутулячись, щулитися»; тулиться «притискатися, пригортатися»; щулитися «згинатися, скорчуватися»; «притискатися»). Ця

рима стабільна в часі: *Так чого ж тільки кожна вулиця / Серед ночі чужа й нова, / А до серця тихенько туляться / Незнайомі слова* (Є. Плужник); *Висить Бона над містом, / Над тихою річкою вулиці, / Де домок до домика тулиться* (Є. Маланюк); *Ходить місяць навипиньки, тулиться / До сліпої самотньої вежі. / Розтеклася по сонних вулицях / Перламутрова синь безмежжя* (Ю. Бережко-Камінська). Взаємопідсилені співзвуччям нейтральні слова набувають емоційно-образної виразності, створюючи підтекст інтимності, прочитуваного між рядками одвічного прагнення самотньої людини міста до захисту, прихистку.

Асоціативний зв'язок спостережено, з одного боку, між словом *площа* і, з другого, *дощ* (*дощик*) та *полоще*. Це своєрідна пейзажна замальовка, візуально-звуковий образ міста: *Болотяна імліста площа, / Берізки хорі і брудні, – / Даремно сірий дощ полоще / Замурзані навіки дні* (Є. Маланюк); *Схоже, піде, нарешті, дощ / І посипле прозорим намистом / На гарячі уламки площ* (Г. Пустовгар). Зокрема, *дощик – площ* – улюблена рима І. Жиленко: *Я вийшла з дому. Вечір був. І дощик. / <...> Я проминула пам'ятник на площі; / Очі, очі! Як на людній площі. / А з одягу лиш золотистий дощик.*

Щодо вживання римоніма *бульвар* промовистим вважаємо сполучення *пари – бульвари*, яке є, по суті, самостійним мікросюжетом: *У злагоді і любові проходять бульваром / не тільки коти й собаки, а й шлюбні пари* (І. Жиленко); *Цілюються у парках інші пари, / <...> Я знаю, будуть символом краси / ці дзвіниці та бульвари* (С. Борщевський). Слово *бульвар* має широку римосполучуваність на основі римового ядра *-ар-*; тональність римових образів варіює від романтичної до гумористичної, а відповідна лексика маркує належність римопари до певної епохи: *Десятки Люсі... / на бульвар... / – О, мон амі!.. / – Оревуар!* (О. Влизько); *Майдани. Вулиці. Бульвари. / Ти сам, самотній і дурний, / сумлінний учень Че (Гевари)* (О. Соловей).

Римокомпонент *майдан* актуалізує важливі концептуальні структури українського мовосвіту, пов'язані з розумінням майдану як символу народного волевиявлення (спершу в контексті подій 1917 р., згодом – 1990, 2004 і 2013–2014 рр.), а також пам'яті про полеглих. Звідси динамічність структури відповідного римового мікрополя, зумовлена зміною актуальних для певної епохи образів-символів та їх оцінним переосмисленням: *Знають у полі далі багряні. / Курні дороги. Збитий поріг.*

/ *Бронзовий пам'ятник на майдані*, / *Де безіменний босць поліг* (А. Малишко); *За туманами* / *Їм в уяві та далека путь*, / *Де червоні гордо над майданами* / *Прапори тріпочуть і цвітуть* (А. Малишко); *Лину я, де брязкочуть кайдани*, / *<...> З демонстрантами йду на майдани*. / *<...> А під ранок, як ніч посвітліла*, / *З мандрів тих повертаюсь я нишком*, / *Й коли ти прокидаєшся, мила*, / *Я спокійно хроплю вже у ліжку* (Ю. Позаяк).

Рими з компонентом *парк* репрезентують культурне освоєння міського простору. Це і пролетарський мікросюжет *парк – цигарка* (1920-ті рр.), і одвічний *парк – Петрарка*: *Давно продзвонив біля парку* / *Порожній трамвайний вагон*, / *Вартовий докурив цигарку* (Д. Загул); *а я ж тут жив – і прокидався в парках* / *<...> і бився попід арками й петрарку* / *комусь на гідропарку цитував* (Д. Лазуткін). Натомість лексема *сквер* стає основою найрізноманітніших асоціативних римових ланцюжків без помітних авторських преференцій: *І ніхто не знав, що це за містерія*. / *І в гарячій пульсі злилися віки* / *і притуливсь до землі знищено в сквері я* (М. Семенко); *забутий Богом й людьми мохер* – / *пух тополиний – вітрець несе* / *історією тут пахне сквер* (Т. Федюк); *Не цілування по темних скверах*, / *Не з мокрих прилавоків березовий сік* – / *Я ж тепер вся в фешенебельній скверні* (О. Забужко).

Номінація приміського простору, *передмістя*, у поетичних текстах найчастіше має римовідповідник *листя*. Таке римове кліше стійке в часовому вимірі: *Падає з дерев пожовкле листя*, / *День уже в обіді догорів*. / *Кажуть, що вночі на передмістя* / *Осінь прибукала з хуторів* (Є. Плужник); *А дець з передмістя* / *Дець надходить той чорний важкий автобус*, / *Що промчить чорним вітром по жовтому листю* (Є. Маланюк); *Вночі летить у шибу листя*, / *а зранку тиша і мороз* / *в моє лягають передмістя* (О. Соловей).

Нових барв і сенсів надають римах власні назви, що індивідуалізують образи українських міст. Це рими-культуреми, утворені на основі знакових для української культури найменувань: пам'яток архітектури, історичних місцевостей, вулиць, площ тощо. Необхідну ясність рими, зрозумілість урбаноніма гарантує його належність до ядра когнітивної бази мовців. Римовий словник формують назви столичних об'єктів, рідше – об'єктів великих міст, зокрема Одеси (*Великий Фонтан*), Львова (*вулиця Сербська*).

Серед компонентів рими – урбанонімів виокремлюємо:

– **назви матеріальних пам'яток історії:** *Золоті ворота* (9), *Лядські ворота*, *Ярославові вали*. Найпоширеніша власна назва *Золоті ворота* сполучається з римовідповідниками, не утворюючи римових кліше: *Згинуть темні тучі, / Нечисть і підлота. / Будуть світлі кручі, / Золоті Ворота* (А. Камінчук); *Сине небо, сине, сонця позолота, / Люди, як на прощу, до воріт ідуть. / Золоті ворота, Золоті ворота / Вони до Києва мене доведуть* (А. Камінчук); *Вітри відкрили небо потай / і дивна пані / в мідному човні / впливла тихенько / в Золоті ворота* (І. Ковальчук); *Над Золотими ворітьми / тріпоче райдуга крильми* (А. Цвід);

– **назви храмів:** *Андріївська церква* (також *перлина Растреллі*), *Десятинна церква*, *Лавра* (5), *Софія* (11). Тенденцію до клішованості засвідчує римосполучення *Софія* + дієслово: *Від Подолу до Софії – / переливи, перемови. / Вік новий нове засіяв* (Н. Поклад); *Скільки було зміїв, / Вітер їх розвіяв. / Будуть вічен Київ, / Золота Софія* (А. Камінчук); *Воно [ім'я] цвіте освятою Софії. / І вже ніхто відняти не зуміє / це дороге наймення вікове* (П. Перебийніс). При цьому поети римують не лише офіційну назву одного з наймальовничіших храмів Києва – Андріївської церкви, мистецької пам'ятки XVIII ст., а й перифрастичне її найменування за прізвиськом автора проекту, архітектора Б. Растреллі (*перлина / пам'ятник Растреллі*): *Блискоче ніч перлиною Растреллі, / З гори збігає Боричів узвіз. / І солов'ї, пташині менестрелі, / всю ніч доводять яблуні до сліз* (Л. Костенко); *Божа краса столиці жива, не померкла, / Оспівають її по змозі сучасні менестрелі. / На Андріївському узвозі стоїть Андріївська церква, / Витвір небесної сили, пам'ятник Растреллі* (А. Камінчук). Римове кліше закріплює саме перифрастичну назву цієї пам'ятки;

– **назви культових закладів** (кав'ярні «Еней», «Орфей») нечисленні, вони інтимізують риму й створюють підтекст, зрозумілий лише читачеві-інтелектуалу. Наприклад, І. Жиленко актуалізує в комічній римі «Енея» – *свинєю* назву легендарного кафе «Еней» у Будинку письменників на вул. Банковій, де можна було замовити закуски й алкогольні напої для дружніх посиденьок у письменницькому колі (пор.: *набрався, як свиня мулу «напився»; нарепкався, як свиня браги «наївся досхочу»*), та ім'я героя епосу Енея: *Ось і ресторан. / Щось на зразок преславного «Енея». / Там поваром – Цирцея, і од страв, / і вин, і цін тих – можна стать свинєю*. Атмосферною є «мистецька»

і, на нашу думку, дамська елегантна рима «*Орфей*» – *портвейн: На Бульварно-Кудрявській, / де кав'ярня «Орфей», / <...> дощ сумлінням карався, / що розводив **портвейн*** (І. Жиленко);

– **назви вулиць, площ:** *Андріївський узвіз, Боричів узвіз, Бульварно-Кудрявська вулиця (5), Контрактова площа (3), Майдан [Незалежності] (4), Микільсько-Ботанічна вулиця, вулиця Московська, Львівський майдан, площа Перемоги, вулиця Прорізна, вулиця Сербська, Хрещатик (8), Шевченківський бульвар [бульвар Тараса Шевченка], Ярославів Вал. Цілком очікувано цей перелік очолює знакова назва **Хрещатик**. Серед римосполучень домінують співзвуччя неточні, проте вишукані завдяки іменниково-дієслівному поєднанню римоконпонентів: з Подолу йшовши на **Хрещатик** <...>, / із скількома я встиг **перепрощатись** (В. Затуливітер); *Як же ти змогла / цей день отак **почати** <...>? / В сяєві від вас / цвіте мені / **Хрещатик*** (М. Шевченко); *Я давно не була на **Хрещатику** <...>. / Як свій біль, я його **захищатиму*** (Л. Мовчун); *Про почуття не **кричатиму** <...>, / щоб слави тернистим **Хрещатиком** / кумиром на мить пройти* (С. Цушко);*

– **назви історичних місцевостей, а також сучасних мікрорайонів і масивів:** *Батисва гора, Володимирська гора (гірка), Лиса гора, Щекавиця, Протасів яр (2), Хрещатий яр (6), Труханів острів (2), Берестів, Бессарабка, Біличі, Виноградар, Відрадий, Голосіїв (5), Дорогожичі, Липки, Жуляни, Оболонь (2), Поділ (Подол) (19), Пуца-Водиця, Сирець, Фонтан. У цій групі урбанонімів найбільш популярна і формально-семантично приваблива для утворення багатих, точних і навіть омонімічних рим назва **Поділ**. Пор.: *Поки місто метляє на вітрі циганським **подолом** <...>, / Я пишу тобі осінь, що гірко пропахла **Подолом*** (О. Забужко).*

Римовими кліше можна вважати римосполуки *долі* (іменник або прислівник) – *на Подолі: Це місто – / прекрасне, як усмішка **долі** <...>. / Я буду грати на **Подолі*** (Л. Костенко); *У вулиці вузенькій на **Подолі** / двоповерховий чистий дім стоїть, / просторі вікна блискають аж **долі*** (Т. Осьмачка).

Тематичну групу «**будівлі та установи**» формують іменники: *академія (2), аптека (3), бар, бібліотека (2), башта, брама (3), будинок (5), будова (2), вежа (4), військкомат, вілла, вокзал (16), ворота, гараж (5), готель (5), дзвіниця (6), дитсадок, завод (17), замок, землянка (2), кав'ярня (2), каварня, казарма, казино, каса, кафе (3), кафе-ресторан, кафетерій, кіно (5),*

кінотеатр, клуб (3), книгарня, контора (2), крамниця, крамничка, ларьок (3), лікарня, ломбард (2), магазин (3), МАФ, міліція (2), міськрада, музей (3), палацик, палісад, пивничка, пошта, привокзальний, ратуша, ресторан (6), салон, собор (9), столовка, супермаркет, театр (7), трактир (3), тюрма, універмаг (2), філармонія, хмарочос (2), храм (5), церква, цирк (4), читальня, шапіто, школа (2), шпиталь.

Рими з компонентом завод є маркерами радянської епохи (В. Сосюра, М. Йогансен, Є. Плужник, А. Малишко). Сучасні поети надають їм сарказму: *У приміщенні цирку відкрито завод: / там летить над верстатами гордий народ* (Ю. Андрухович). Безпосередній зв'язок із певним історичним періодом мають рими з компонентами ларьок (І. Жиленко), [заводський] клуб (В. Сосюра), контора (А. Малишко), МАФ (С. Цушко), супермаркет (П. Коробчук). Символ сучасного міста – безликий скляний терикон: *Печерськ, Кожум'яки зникають – / усюди віп-зони, зек-зони, / де не поглянь – закривають / небо скляні терикони* (С. Цушко).

Популярні серед урбанорим сполуки з лексемою вокзал, зокрема кліше далі (присл.) – на вокзалі: *У Фастові, на вокзалі, / Розітнувся третій дзвінок – / Потяг вирушив далі* (Д. Загул); *покидаючи ліжко, в якому ти спатимеш далі, <...> / я обіцяю нам повернутися, хоч деякий час ночуватиму на вокзалі* (П. Коробчук), – а також із дієсловами минулого часу, що відтворюють сюжет зустрічі чи прощання: *Поїзд прибуває на нічний вокзал, / Ти мені утішні всі слова сказав* (Н. Шаварська); *Кривава плацаниця на вокзали / Ми так давно тебе не проводжали* (Н. Калениченко).

Номінації групи «урбаністичні об'єкти і матеріали» надають образіві місто унікальної відчутної текстури: *антена* (4), *асфальт* (8), *афіша* (3), *балкон* (9), *балкончик*, *бетон* (3), *брук* (17), *бруківка* (2), *вивіска*, *вітрина* (11), *газон*, *граніт* (5), *меморіальна дошка*, *дріт*, *ілюмінація*, *карниз* (3), *карусель*, *каштан* (9), *клуба*, *кран*, *лавочка*, *ліфт* (6), *ліхтар* (37), *ліхтарівна*, *ліхтарня*, *мури*, *під'їзд*, *підвіконня*, *плакат*, *світлофор*, *семафор*, *сирена*, *скло*, *тротуар* (10), *тротуарний*, *труба* (2), *флюгер* (3), *фонтан* (4), *черепиця* (2).

Приваблива для римового осмислення лексема ліхтар – як атрибут нічного міста, що породжує численні поетичні образи й звуко-семантичні асоціації: *ліхтарі – угорі*, *ліхтарі – згорів* (*догорів*), *ліхтар – серед* (*межи*) *хмар*, *на* (*од*) *зорі – ліхтарі*, *у*

дворі – ліхтарі. Урізноманітнюють цей ряд оригінальні рими з діалектизмом *ліхтарня* і неологізмом *ліхтарівна*: *Не треба, не треба / волати до неба – / **намарно!**.. / Зближається тупіт, / гойдаються трупи / на кожній **ліхтарні*** (О. Забужко); *Машини зітхали: якби нам ще **гриви!** / Ліхтар закохався в струнку **ліхтарівну*** (І. Жиленко).

Рими з лексемою *брук* створюють звуковий образ лункої дороги (*брук – гук, брук – стук, брук – звук, брук – грюк*): *Сплять тротуари і **брук**, / Бо не топчуть колеса і ноги, / Не глушать їх крик і **гук*** (Д. Загул). Клішованості набула рима *рук – брук* (М. Семенко, В. Сосюра, Є. Маланюк, А. Малишко).

Лексема *асфальт* має обмежену римосполучуваність, автори вживають її з номінаціями *альт, базальт, шпальта*. Натомість О. Забужко тяжіє до звукової неточності: *Перестеляють **асфальт**. / Як він пахне гарячою прілістю!.. / І димки з-під катка **летять**; Давайте писати про світ без любові – / **Давайте**, / Немов петеушник в неділю, бездарно товктись / Відраденнеським, драним, як стоптані туфлі, **асфальтом***.

Тематичну групу «**міський транспорт**» конкретизують номінації *авто* (5), *автомобіль* (6), *експрес*, *електричка*, *машина* (8), *мерседес*, *метро* (4), *поїзд* (2), *таксі*, *трамвай* (35). Із-поміж них найбільшу римотворчу потенцію має лексема *трамвай*. Цей атрибут життя в місті не втрачає актуальності впродовж століття, а рими передають дух епохи, як-от популярна у 1920 роки римопара *май – трамвай*: *Одинадцята весна – / новий **трамвай!** / Одинадцята весна – / новий паротяг! / Одинадцята весна – / **май!*** (О. Влизько); *Хотілось пива і свіжого повітря. / Хотілось щоб з рельсів зійшов **трамвай**. / Вривались іноді подихи вітра. / Був **май*** (М. Семенко); *Пройшло 5 веселих **трамваїв**. / Вас нема. / Ах, як зимно на розі чекати **в май**, / Коли в серці пустка німа* (М. Семенко). За структурою більшість сполук – іменниково-дієслівні: *Пропливають незнані **трамваї**, / Гомонить незнайома юрба. / Чом же в серці немудрім **співає** / Недоречно херсонська журба?* (Є. Маланюк); *Скрипучі гальма першого **трамваю** / я забуваю, зовсім **забуваю*** (Л. Костенко); *Останній півпустий вагон **трамваю**... / А Київ сивий – свідок давніх чвар – / Розлив довкола свій тасмний чар, / І я той чар поволі **випиваю*** (М. Стріха).

Іменниково-іменникове римове кліше *трава – трамвай* не сприймається як банальне завдяки неточній звуковій формі: *Вимиті асфальт і **трава**. / Молода, кипуча зелень листя. /*

І летить по вранішньому місту, / мов кристал палаючий, трамвай (І. Жиленко); *місто, в якому асфальт і трава, / судини метро і такий старовинний трамвай* (І. Ковальчук).

Римовий образ міста завжди індивідуальний: у В. Сосюри його основою є лексеми *завод, труба, клуб* (місто робітників), у А. Малишка – *квартал, землянка, хмарочос* (закордонне місто), у І. Жиленко – *філармонія, готель, кафе, музей, театр, крамничка, ліхтар, флюгер* (ідеальне місто митців), адже «людина, шукаючи сенс, визначає своє місце у місті і своє місце у світі» [Препотенська 2020: 9], а це найчастіше і є змістом ліричних рефлексій.

Процеси урбанізації актуалізують «міську» риму і для самих творців, і для дослідників мови сучасної поезії. Пізнавальним може стати порівняльний аналіз «київської» і «львівської» рими: які вони мають спільні риси і чи існують римові кліше одного міста.

Жовтис А.Л. Избранные статьи. Алматы, 2013. 392 с.

Мовчун Л.В. Українська рима в системі мови і в мовній практиці. Київ, 2020. 472 с.

Препотенська М.П. НОМО URBANUS: феномен людини мегаполісу: монографія. Київ, 2020. 444 с.

REFERENCES

Zhovtis, A.L. (2013). Selected papers. Almaty (in Rus.).

Movchun, L.V. (2020). Ukrainian rhyme in the system of language and lingual practice. Kyiv (in Ukr.).

Prepotenska, M.P. (2020). НОМО URBANUS: phenomenon of megapolis' person. Kyiv (in Ukr.).

Статтю отримано 19.05.2021

Larysa Movchun

STRUCTURE AND DYNAMICS OF THE RHYME FIELD "CITY"

The article is devoted to the study of the structure of the rhyme field CITY. Its microfields are outlined and their lexical composition is analyzed. It was revealed that the microfields are clearly formed via "urban space" ("structure of space", "urbanonyms"), "buildings and institutions", "objects and materials", "transport".

“Structure of space” contains words: *avenue, alley, boulevard, street, square, park, suburb, avenue, market, garden, etc.* Rhymes with the component “street” predominate, the combination of this rhyme with verbs is typical. There is a strong associative connection, on the one hand, between the word *square* and, on the other hand, *rain* and *rinse*; it is a kind of landscape sketch, visual and sound image of the city. Among the components of rhyme – urbanonyms, we single out the names of material monuments of history, temples, places of worship, streets, squares, historic sites, modern neighborhoods and massifs.

“Buildings and institutions” is a fairly wide group of nouns: *academy, pharmacy, bar, library, railway station, garage, hotel, kindergarten, factory, coffee shop, casino, cafe, cafeteria, cinema, club, bookstore, office, shop, hospital, pawnshop, museum, pub, post office, railway station, restaurant, cathedral, supermarket, theater, prison, philharmonic, skyscraper* etc. Rhyme with a component “factory” marks Soviet era. Popular urban rhymes are combinations with the word “station”, in particular the cliché *further* (adj.) – *at the station*.

In the microfield “Urban objects and materials” the most attractive for rhyme comprehension is the word “light”. Often used in the rhyme position, the word “pavement” creates a sound image of a hollow road. Of all the names of modes of transport, the word “tram” is the most popular. This rhyming component, associated with the unchanging attribute of life in the city, has not lost its poetic relevance over the centuries.

It is concluded that the processes of urbanization actualize the “urban” rhyme both for the creators themselves and for researchers of the language of modern poetry.

Key words: poetic language, rhyme, rhyme field, rhyme cliché, rhyming style.